

7 | Genomförande & uppföljning

7. Genomförande & uppföljning

Översiktsplanen är ett av kommunens viktigaste styrande dokument för den framtida utvecklingen. Den redovisar kommunens samlade utvecklingsvilja. För att tydliggöra kopplingen mellan kommunens styrmodell innehållande vision, mål och prioriterade områden och översiktsplanen som styrdokument behöver en ny rutin tas fram. Kommunens rutin innebär att genomförandet av översiktsplanen följs upp, att genomförda åtgärder följer de uppsatta målen för översiktsplanen och att det finns en koppling till kommunens vision och budgetarbete.

För att på ett framgångsrikt sätt genomföra Habo kommuns översiktsplan måste möjligheter tillvaratas och nya värden skapas. För att möjliggöra detta krävs ett arbete med särskild vikt vid samverkan mellan fysisk planering, en aktiv markpolitik och kommunens styrmodell med sikte på en långsiktig hållbar utveckling.

Tidsperspektiv

Översiktsplanen utgår från ett långsiktigt tidsperspektiv med målar 2040. Fram till år 2040 sker en utveckling av kommunen och tätorterna i de utpekade utbyggnadsområdena. Parallellt med att kommunen planlägger och genomför byggnation i dessa områden kommer även en utveckling och investeringar i infrastruktur, så som om- och nybyggnation av vägar och trafikplatser, vatten- och avloppssystem och offentlig service, behöva ske. Eftersom flera av dessa frågor är mellankommunala och statliga intressen krävs även en dialog med myndigheter som Trafikverket och angränsande kommuner. En förändring av väginfrastrukturen kräver en långsiktighet och att kommunens ambitioner kan drivas och finnas med i Trafikverkets nationella plan för transportsystemet.

Samarbete och dialog

Den snabba utvecklingstakten, komplexiteten i stadsbyggandet, antalet fastighetsägare och andra myndigheters ansvarsområden kräver ett helhetsperspektiv, att berörda parter kommer med tidigt i planeringsprocessen och att det förs en tydlig dialog. För att driva utvecklingen åt samma håll krävs också att målbilden är genomarbetad och tydlig för alla.

Samverkan mellan förvaltningar, nämnder och bolag är nödvändiga för att göra rätt prioriteringar och investeringar, och i rätt tid. Vi behöver tänka nytt och komma med innovativa lösningar för att inte hamna i gamla spår, stuprörstänkande och låsa oss i enskilda förvaltningars arbete. Hela Habo kommun har ansvar för hur översiktsplanen kan förverkligas. Ett brett samarbete möjliggör att olika perspektiv blir tidigt belysta och berörda nämnder och bolag kan samordna sin planering.

En kontinuerlig samverkan med stat, region, myndigheter och organisationer är nödvändigt för möjligheterna att kunna genomföra översiktsplanens intentioner. Framst gäller det satsningar på kollektivtrafik och utbyggnad av infrastruktur. En avgörande del i detta samarbete är genomförandet av överenskommelser om infrastruktur mellan stat och kommun. Det mellankommunala samarbetet är av stor vikt för planeringsfrågor som inte begränsar sig till den egna kommunen, till exempel grönsstruktur, infrastruktur, kollektivtrafik och teknisk försörjning. Ett samarbete även kring mjuka frågor som äldreomsorg och barnomsorg kan vara aktuellt för områdena intill kommungränserna. Befolknings- och arbetsplatsutvecklingen är även de frågor som kräver ett samarbete inom länet och specifikt mellan kommuner.

De olika delarna av kommunen har ofta olika tidsperspektiv i sina beslut, och det är viktigt att relatera de enskilda besluten till ett långt utvecklingsperspektiv. En god samverkan ger också större kraft i samspelet med andra aktörer och myndigheter, till

exempel vid statliga infrastruktursatsningar, länsstyrelsens myndighetsutövning, näringslivets exploateringsbehov med mera.

Förändringar i en växande kommun och tätare stadsmiljö är viktigt att genomföra i dialog med allmänheten eftersom det innebär förändringar av platser och miljöer där människor bor och lever sina liv. Genom en utökad dialog med medborgarna/invånarna kan delaktigheten i planerings- och stadsbyggnadsprocessen utvecklas. Genom att arbeta mer med tidig kontakt kan syftet med planerna förankras och nya idéer och inspel kan tas tillvara. Invånarna har kunskap om den lokala närmiljön som är viktigt att ta del av och som kan ge mervärde i ett projekt. Kommunen är positiv till att utveckla och att arbeta med nya former och hjälpmedel för dialog och samtal. Återkoppling och utvärdering av genomförd dialog är viktig för att bevara engagemang och öka delaktigheten.

Framtagande av dokument

För att på ett framgångsrikt sätt arbeta mot en hållbar utveckling av kommunen behöver ett flertal dokument med tydliga strategier för arbetet tas fram.

Genom att ta fram fördjupade översiktsplaner och/eller utredningar för delområden kan översiktsplanens intentioner förtydligas och analyseras innan detaljplaner tas fram för ett specifikt mindre område. Varje detaljplan är en pusselbit av helheten till att genomföra målbilden med översiktsplanen. Genom dessa utredningar kan kommunen säkerställa det mera långsiktiga behovet av bostäder, arbetsplatser, förskolor, skolor, parker, service med mera. När utbyggnad av befintliga stadsdelar sker är det viktigt att samtidigt ta tillvara på de långsiktiga utvecklingsmöjligheterna och tänka framåt så att möjligheterna inte byggs bort.

Beslut om detaljplaneläggning genom planbesked, ska prövas mot översiktsplanens mål, strategier och riktlinjer. Varje enskild detaljplan som tas fram påverkar om översiktsplanens mål kan uppnås. Därför är det viktigt att detaljplanerna utformas i enlighet med översiktsplanen.

För att säkerställa nödvändiga lednings- och produktionssystem som el, värme, vatten, avlopp, avfall och digitala nät krävs god samordning mellan ansvariga aktörer. Utbyggnad och uppgradering av dessa är en förutsättning när kommunen växer. Långsiktiga strategier behövs för att säkerställa utbyggnaden och skapa innovativa och effektiva tekniska lösningar som leder till en klimatsmart kommun. De tekniska systemen kan komma att konkurrera med annan markanvändning men behöver prioriteras för att säkerställa kommunens försörjning. Är dessa frågor med tidigt i planeringen kan teknik, nytta och estetik samordnas och på så vis även tillföra en annan dimension till stadsutvecklingen. Ett exempel kan vara öppna dagvattenlösningar.

Dokument som föreslås ska tas fram:

- VA-plan
- Vattenförsörjningsplan
- Dagvattenstrategi
- Kulturhistorisk inventering
- Naturvärdesinventering
- Cykelstrategi
- Parkeringsprogram med normer
- Utredning; Västerkärr – Mullsjö

Budgetarbete och styrmodell

Översiktsplanen ska utgöra underlag för prioriteringarna i kommunens årliga budget med tillhörande investeringar. Det innebär att kommunens investeringar nämnder samordnas.

Kommunens vision *Habo – den hållbara kommunen för hela livet* utgör utgångspunkten för kommunens förhållningssätt och uppdrag och ska genomsyra allt arbete som utförs i kommunen. Visionen är således en viktig utgångspunkt för kommunens utvecklingsarbete, som i sin tur

påverkar hur vi fördelar ekonomiska resurser via budgetarbetet.

I november varje år fattar kommunfullmäktige beslut om budget för år 1 och år 2 samt ram för år 3. I enlighet med vår styrmodell har det till den kommunövergripande visionen kopplats fokusområden, som indikerar inom vilka områden som Habo kommun önskar göra markanta förbättringar. Fokusområdena kopplar dels till kommunens roll som samhällsutvecklare och dels till rollen som leverantör av service och välfärd till dem som bor, verkar och befinner sig i kommunen.

För innevarande mandatperiod har kommunfullmäktige prioriterat fram följande fokusområden för samhällsutveckling:

- Starkt lokalt näringsliv
- Bostäder för hela livet
- Psykisk hälsa

Det är kommunstyrelsens (KS) ansvar att, tillsammans med kommundirektör, leda och organisera arbetet kopplat till dessa fokusområden för samhällsutveckling. Konkret innebär det att KS får i uppdrag att i samband med budget 2020 arbeta fram handlingsplaner för respektive fokusområde.

De fokusområden som prioriterats fram för verksamhetsveckling kopplat till Habo kommuns uppdrag som service- och välfärdsleverantör för mandatperioden är:

- Enkel tillgänglig service
- Mod och innovation för effektiv resurshantering
- Attraktiv arbetsgivare

För vart och ett av dessa presenterar nämnderna hur de, inom sina respektive ansvarsområden, bidrar till markanta förbättringar sker.

För att få en tydlig koppling till översiktsplanen

föreslås att budgetprocessen på våren inleds med en avstämning av vilka åtgärder i översiktsplanen som är aktuella att ta med i den kommande 3-års budgeten. Det blir nämnderna som prioriterar vilka åtgärder som ska budgeteras.

De nyckeltal som finns i översiktsplanen och som berör den kommande 3-årsperioden kommer att läggas ut på berörd förvaltning.

Aktiv markpolitik

Med ett markinnehav ges goda förutsättningar för att kunna driva och genomföra utvecklingen i kommunen och påverka samhällsbyggandet.

Habo kommun har ett litet markinnehav, kommunen äger ytterst lite av den mark som pekas ut som lämplig för tätortsutveckling.

För att kommunen ska kunna ta det ansvar som är ålagt och driva på utvecklingen, främst i syfte att kunna åstadkomma de bostäder som behövs för den ökande befolkningen, krävs det att kommunen är aktiv och köper lämplig mark som är till försäljning. Genom att äga mark kan kommunen styra vilka förutsättningar som ska gälla för en kommande byggnation när markanvisningar ges, till exempel styra markanvändning, upplåtelseformer, val av byggherre med mera utifrån kommunens behov. På det viset kan kommunen möjliggöra att områden får ökade kvaliteter när det gäller livsmiljö, typ av boendeform och upplåtelseform kan styras vilket bidrar till en ökad social blandning på platser med ett likartat utbud. Genom att välja markanvisningsförfarande kan kommunen tydligt redovisa vilka ambitioner kommunen har och vad kommunen vill åstadkomma med en särskild plats.

För en utveckling krävs ett samarbete mellan kommunen och markägare. Områden med privatägd mark eller med fler fastighetsägare innebär ett behov av att samla alla aktörer och skapa gemensamma incitament, arbetsformer och målbild för att driva utvecklingen framåt. En aktiv markpolitik och nya arbetsformer kan stimulera en större mångfald av aktörer i stadsutvecklingsprojekt som sedan av-

speglas i den byggda miljön när det gäller arkitektur, boendeform och utformning i stort.

Översiktsplanens mål, utbyggnadsstrategier och riktlinjer ger goda förutsättningar att driva en aktiv markpolitik. Det nyligen antagna (2017-10-11) dokumentet *Riktlinjer för markanvisning* kan på ett tydligare sätt tillämpas med utgångspunkt i översiktsplanen.

Marknadsförutsättningar

Inom kommunen finns det stora variationer i marknadsförutsättningarna mellan olika tätorter. De marknadsmässiga förutsättningarna är i dagsläget väldigt goda för Habo tätort, medan de i övriga tätorter är lite svalare. Förutsättningarna för nybyggnation i de övriga tätorterna bedöms öka om riktade insatser för att öka kvaliteter som innebär en förbättrad livsmiljö genomförs. Till exempel förbättra kopplingarna med kollektivtrafik och cykel till Habo tätort men även till angränsade orter i närliggande kommuner, exempelvis Mullsjö och Bankeryd, skapa attraktiva mötesplatser i form av aktivitetsytor och parker, goda förskole- och skolmiljöer, tillgång till friluftsområden utvecklas med mera.

Vid satsning i tätorter utöver Habo behöver kommunen och exploitörer gemensamt säkerställa att nya kvaliteter tillkommer för att främja en positiv utveckling.

Uppföljning

För att kunna följa om utvecklingen sker i enlighet med målsättningarna och i en hållbar riktning har uppföljningsbara och mätbara nyckeltal tagits fram. Nyckeltalen är redovisade på sidorna 180-182.

De åtgärder i översiktsplanen som tas med i budget kommer automatiskt att följas upp via rutiner för uppföljning av budget och styrmodell. För att möjliggöra en uppföljning av översiktsplanen är det därför viktigt att i budget markera de behov som hänger ihop med översiktsplanen.

I samband med budgetarbetet kommer nyckeltalen att fördelas mellan förvaltningarna som ansvarar att följa upp och redovisa statistiken kopplat till budgetprocessen. Genom att beskriva ett hanterligt antal mål och formulera dem tydligt är det möjligt att följa upp hur arbetet med att genomföra översiktsplanen går.

Uppföljningen med nyckeltal ska belysa hur utvecklingsarbetet följer de övergripande målen som är satta inom översiktsplanen:

- Starkt näringsliv
- Attraktiv livsmiljö
- Hållbar infrastruktur
- Rekreation för livskvalitet
- Resurseffektiv och klimatsmart kommun
- Levande landsbygd

Aktualitetsprövning

Det är lagstadgat i plan - och bygglagen att en översiktsplan ska aktualitetsprövas varje mandatperiod. Det innebär att kommunen ser över om översiktsplanens innehåll fortfarande är aktuell under nästkommande mandatperiod. Det är då möjligt att komplettera översiktsplanen med delar som anses saknas. Bedöms översiktsplanen vara helt inaktuell i sin helhet behöver en ny översiktsplan tas fram. Under denna process är det möjligt att följa upp vad som har genomförts med hjälp av målsättningar och nyckeltal.

Uppföljning med nyckeltal

Starkt näringsliv

År 2040 har kommunen ett positivt näringslivsklimat och mark för nyetablering av verksamheter och företag finns att tillgå. Kommunen har en god samverkan med ett mångsidigt näringsliv såväl i tätorterna som på landsbygden. Turism- och besöksnäringen utvecklas och lockar besökare och kommuninvånare att uppleva kommunens natur och besöksmål. Det finns arbetsmöjligheter inom kommunen och centrum är en viktig mötesplats som erbjuder en variation av service.

Uppföljning / Nyckeltal:

- Planlagd yta för verksamheter i hektar
- Ta fram en centrumplan
- Antal verkamma företag inom kommunen
- Antal nystartade företag
- Antal nyetablerade företag

Attraktiv livsmiljö

År 2040 är kommunen en trygg och säker kommun att vistas och leva i, det finns möjlighet att leva ett gott liv i Habo kommun både i tätorterna och på landsbygden och utifrån varje individs behov. Habo kommun vill ge alla invånare de bästa förutsättningarna och eftersträvar mångfald och integration. Kommunen erbjuder en variation av bostadstyper och upplåtelseformer och har en fortsatt stark befolkningstillväxt. Barn – och äldreomsorgen är en central del av kommunens verksamheter där människan är utgångspunkten. Det finns ett rikt kultur- och föreningsliv där barn, ungdomar, vuxna och äldre får möjlighet att utvecklas och känna gemenskap. Platser och målpunkter som är viktiga för kommunen har utvecklats och har god tillgänglighet. Det finns goda förutsättningar för möten mellan människor.

Uppföljning / Nyckeltal:

- Antal hektar kommunägd mark inom föreslagna ytor för bostäder
- Antal nya bostäder utifrån bostadstyp och upplåtelseform fördelat på tätorterna och landsbygden
- Antal nya bostäder inom en radie av 600 meter från tågstationen
- Antal bostäder som byggts inom förtätningsprojekt/omvandlingsområde
- Exploateringsgrad i nybyggda bostadsområden

Hållbar infrastruktur

År 2040 drar kommunen nytta av de kommunikationer som finns inom och i närheten av kommunen. Resorna som görs i det vardagliga livet utgörs till stor del med hållbara färdmedel, såsom tåg, buss, cykel och till fots. Kommunen verkar för en snabb, enkel, tillgänglig och effektiv kollektivtrafik som möjliggör ett enkelt vardagsresande. Kommunen har en hållbar dagvatten- och avloppshantering. Ny infrastruktur så som vägar, vatten- och avlopps, el- och kommunikationsanläggningar är robust och har byggts ut på ett genomtänkt sätt som är markbesparande och anpassat till kommande befolkningsökning och klimatförändringar.

Uppföljning / Nyckeltal:

- Andel arbetsplatser och bostäder som har maximalt 400 meter till en busshållplats i Habo tätort
- Antal meter cykelväg som byggts mellan tätorter
- Antal meter gång- och cykelväg som byggts i Habo tätort

Rekreation för livskvalitet

År 2040 är närheten till naturupplevelser och friluftaktiviteter påtaglig. Kommunens grönområden och friluftsområden är viktiga för att skapa en god livsmiljö för både människor, djur och växter. Vättern och Vätterbäckarna är lättillgängliga och kan upplevas på nära håll. Det är viktigt att utveckla och bevara grönområden med tydliga gröna stråk för att skapa goda förutsättningar för rekreation samt för djur- och växtliv som i sin tur stärker ekosystemtjänster och ger förutsättningar för biologisk mångfald.

Uppföljning / Nyckeltal:

- Antal hektar nybildat naturreservat
- Antal hektar tätortsnära skog (skog som finns inom 2 km från tätortsbebyggelse)
- Antal hektar planerad natur-/parkmark i nya detaljplaner

Resurseffektiv & klimatsmart kommun

År 2040 har utvecklingen av kommunen tagit hänsyn till klimatförändringar och nyttjat mark och vattenområden på ett resurseffektivt sätt. Förnyelsebara energikällor har utvecklats i kommunen för att minska miljöpåverkan. Vattnet i kommunen mår bra och tillgången av dricksvatten är god och håller en god kvalitet. Kommunen arbetar för att minska miljöbelastningen, verkar för att uppnå miljömålen och minimera energibehovet. Systemet för avfallshantering är effektivt och sortering samt återvinning är en naturlig del i samhället.

Uppföljning / Nyckeltal:

- Andel egenproducerad förnybar energi
- Andel förnybar energi som används inom kommunala verksamheter.
- Antal vindkraftverk inom kommunen
- Antal utbyggda laddpunkter/tankstationer för förnybara drivmedel i Habo kommun
- Antal fastställda vattenskyddsområden för grundvatten
- Uppföljning av MKN för vatten

Levande landsbygd

År 2040 är landsbygden en attraktiv del av kommunen som lockar människor att bo, besöka och verka i. Kommunen främjar möjligheter så att landsbygden har förutsättningar att utvecklas. Utbyggnad av fiber och bredband är en förutsättning för att leva och driva företag på landsbygden. En väl fungerande infrastruktur, underhåll och drift av vägar är en förutsättning för en levande landsbygd.

Uppföljning / Nyckeltal:

- Antal bygglov för nybyggnation på landsbygden
- Antal bosatta på landsbygden
- Antal företag på landsbygden
- Antal hektar jordbruksmark som tagits i anspråk för byggnation på landsbygden
- Andel bostäder och företag som är anslutna till snabbt bredband (100 Mbit/s) via fiber

Ordlista

A

- Aktualitetsprövning innebär att en kommun går igenom sin översiktsplan för att se om den är aktuell. Det ska göras minst en gång under en mandatperiod.
- Allmänna intressen behandlas i plan – och bygglagens andra kapitel och är intressen som bland annat berör natur- och kulturaspekter, hälsa och säkerhet samt utformningen av bebyggelse.
- Antagandehandling är den slutgiltiga versionen av översiktsplanen med tillhörande handlingar samt granskningsyttrande från länsstyrelsen.
- Artdatabanken är ett kunskapscentrum för arter och naturtyper. De arbetar med faktainsamling, information och forskning om biologisk mångfald i Sverige.

B

- Biodiversitet är ett annat begrepp för biologisk mångfald. Se biologisk mångfald
- Biologisk rening är en reningsprocess av avloppsvatten som sker med hjälp av mikroorganismer.
- Biologisk mångfald är ett samlingsbegrepp som omfattar all den variation mellan arter, inom arter och livsmiljöer som finns på jorden.
- Bredband är ett samlingsnamn för olika tekniker som gör det möjligt att ansluta bland annat datorer, surfplattor, mobiltelefoner och tv till internet med högre hastigheter.
- Breddning av orenat vatten innebär ett tillfälligt utsläpp av orenat avloppsvatten till följd av att ledningsnät eller reningsverk är överbelastat och vattenmängden är större än vad vatten – och avloppssystemet klarar av.

C

D

- Dagvatten är nederbörd som rinner av från hårdgjorda ytor så som gator, vägar, parkeringar och tak.
- Detaljplan är ett dokument inom fysisk planering i Sverige och anger hur ett begränsat område i en kommun skall bebyggas och hur mark- och vattenområden får användas.

E

- Ekologisk status är en bedömning av kvaliteten på tillgången av växt- och djurarter i sjöar och vattendrag.
- Ekosystemtjänst är alla produkter och tjänster som naturens ekosystem ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet.
- Elektromagnetiska fält är ett strålningsfenomen i vilket energi överförs som en vågrörelse av elektiska och magnetiska fält.
- Ekvivalent ljudnivå är en medelljudnivå under en given tidsperiod. För trafikbuller är tidsperioden i de flesta fall ett dygn.
- Erosion är den nednötning och transport av berg, jord eller annat material som sker på grund av en mekanisk eller kemisk påverkan.
- Exploatering innebär att man bygger på mark som tidigare inte används för byggnation.
- Exploateringsgrad är ett mått på hur stor del av en fastighet som bebyggs. Anges ofta som e-tal.

F

- Fiber system möjliggör för överföring av signaler i form av ljus som möjliggör överförande av datakommunikation över långa sträckor med mycket hög bandbredd och överföringskapacitet.
- Fragmenterad innebär att något är uppdelat i olika delar.
- Funktionsuppdelad struktur innebär i planeringssammanhang att den fysiska miljön (samhället) är uppdelat utifrån funktion. Till exempel att arbetsplatser ligger förs sig, bostadsområden för sig och rekreationsområden för sig.
- Förtätning är ett begrepp inom stadsplanering, som syftar på någon typ av nyproduktion av byggnader inom befintlig bebyggelse. Nyproduktion av byggnader kan röra olika typer av bebyggelse, såsom bostäder, butiker, skolor och kontor.

G

- En gen gång och cykelväg planeras utifrån att avstånden ska bli så korta som möjligt.
- Granskningshandling är ett dokument som innehåller den slutgiltiga översiktsplanen och kommunens samrådsredogörelse.
- Granskningsyttrande är länsstyrelsens synpunkter på den slutgiltiga översiktsplanen.
- Grundvatten är allt vatten som finns under markytan.
- Gröna och blåa strukturer är sammanhängande nätverk av natur- och vattenmiljöer.
- Grönstruktur är sammanhängande nätverk av naturmiljöer.
- Gröna stråk natur (vegetation så som träd, gräs, buske, äng med flera) som länkar samman naturområden med varandra.
- Gröna tak innebär att taken är klädda med vegetation.

H

- Hundraårsregn är ett regn som har en statistisk återkomsttid på 100 år.
- Hållbara transporter är transporter som sker med drivmedel som är förnybara (el eller biogas) eller som gör att många kan transporteras samtidigt, exempelvis med buss eller tåg. Genom att gå eller cykla transporteras man också hållbart eftersom det inte påverkar miljön negativt.
- Implementera innebär att genomföra eller förverkliga något.
- Infiltration är den process då nederbördsvatten tränger ner i marken istället för att rinna av längs markytan.

J

K

- Kemiska status är ett mått på halten av förorenande ämnen i grund- och ytvattnet.
- Kemisk rening är en reningsprocess av avloppsvatten som sker med hjälp av kemikalier.
- Kolsänka tar upp kol från atmosfären och binder det. De huvudsakliga kolsänkorna är världshaven och växande vegetation.
- Komfortkyla är den kyla som används för att sänka inomhustemperaturen.
- Kulturaqua är ett projekt där länsstyrelsen tar reda på mer om kultur- och fornlämningar utmed länets vattendrag.
- Kunskapssamhället är ett begrepp som beskriver ett samhälle som präglas av informationsteknologi IT och där informationshantering och kunskapsutveckling är en viktig kompetens.
- Kvantitativ status anger om vattenuttagen är i balans med grundvattenbildningen. För att

en vattenförekomst ska uppnå god kvantitativ status får inte uttagen av vatten vara större än nybildningen.

L

► Laga kraft innebär att tiden för överklagande av ett beslut har gått ut eller att något inte går att överklaga. Därefter kan beslutet verkställas.

M

► Mekanisk rening syftar till att avlägsna fasta partiklar i ett avloppsreningsverk t.ex. genom galler eller sandfilter

► Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) redovisar den positiva och negativa betydande miljöpåverkan som genomförande av en plan eller en åtgärd kan antas medföra.

► Miljökvalitetsnormer (MKN) beskriver den miljökvalitet som ska uppnås vid en viss tidpunkt.

► Mobility management är ett koncept för att främja hållbara transporter och ett verktyg för att försöka påverka bilanvändningen genom att förändra resenärers attityder och beteenden.

► Morfologi beskriver ett vattendrags form.

► MSA är en yta som finns på flygplatser och måste vara fri från hinder så att flygplan kan lyfta och landa.

N

► Natura 2000-område är ett nätverk av värdefulla naturområden i Europa. Syfte är att stoppa utrotningen av vilda djur och växter.

► Naturresevat är naturområde som skyddas med lagstiftning. Det kan vara ett område som är betydelsefullt för människan, floran, faunan eller är av intresse ur ett geologiskt perspektiv.

► Nyckelbiotop är ett område med särskilt skyddsvärd miljö där det kan förekomma rödlistade arter.

► Nyckelkodsområde är en geografiskt indelade statistikområden i en kommun.

► Nyckeltal kallas de tal som ofta används för att värdera en organisation och dess verksamhet.

O

► Områdesbestämmelser är ett sätt att skydda värdefulla miljöer. Ett område med områdesbestämmelser har utökad lovplikt som innebär att lov behöver sökas för åtgärder som i det normala fallet är lovbefriade.

► Oskyddade trafikanter innefattar gående, rullstolsburna, mopedister och cyklister. De är, i och med avsaknaden av bilens skyddande hölje, mer utsatta än trafikanterna i större fordon.

P

► Parkeringsnorm är en kommuns regelverk för hur bilparkering ska ordnas vid ny- eller ombyggnation. Den anges vanligen som antal bilplatser per lägenhet, per anställd, eller per kvadratmeter byggnadsyta.

Q

R

► Radioaktivitet är ett fysikaliskt fenomen där atomkärnor spontant omvandlas till andra typer av kärnor samtidigt som de avger joniserade strålning.

► Recipient är ett vattenområde som används som mottagare av orenat eller renat avloppsvatten eller dagvatten.

► Resuspension är en process där sedimentpartiklar från botten virvlar upp och blandas med ovanliggande vatten. Detta kan ske naturlig genom vågor och strömmar, men det kan också ske på grund av mänsklig aktivitet.

► Råvatten är råvara till dricksvatten och kommer från grundvatten eller ytvatten

- Rödlistade arter är en klassificering av arter efter en bedömning av deras riska att dö ut som art.

S

- Sanera innebär att skadliga ämnen tas bort.
- Sediment är material som sjunker ner genom vattnet och samlas på havs- och sjöbottnar.
- Sedimentära bergarter är sediment som under lång tid övergår till bergarter.
- Solceller omvandlar solljus till elektrisk ström.
- Solfångare är byggda för att koncentrerat ta emot solinstrålningens värme och utnyttja den till uppvärmning av anläggningar av olika slag, främst hus.
- Strandskydd är ett generellt områdesskydd vid hav, sjöar, vattendrag och öar i hela landet. I allmänhet gäller det 100 meter inåt land och lika långt ut i vattnet från strandlinjen. Skyddet kan vara utökat genom särskilt beslut upp till 300 meter både inåt land och ut i vattnet.
- Styrmodell förklarar hur en verksamhet styrs och leds. Den visar hur det går till att besluta vad som ska utföras. Modellen skapar en helhetsbild och en röd tråd från kommunens vision ut till det dagliga arbetet i kommunens alla verksamheter.
- Styrkort är ett styrinstrument som kopplar organisationens vision till strategiska mål, framgångsfaktorer och aktiviteter

T

- Tillrinning är ett vattenflöde till en sjö eller ett vattendrag från den omgivande miljön.

U

- Utökat byggnadsfritt avstånd innebär att inom ett avstånd av tolv meter från ett vägområde får byggnader inte uppföras eller andra åtgärder vitas som kan påverka trafiksäkerheten, utan länsstyrelsens tillstånd. Länsstyrelsen kan, om det

är nödvändigt med hänsyn till trafiksäkerheten, föreskriva att avståndet ökas, dock högst till 50 meter.

V

- Vandringshinder är ett hinder som stänger ute olika djurarter från deras naturliga livs-, lek- och uppväxtområden. Detta orsakar problem för djuren då de är beroende av att kunna vandra fritt för att kunna förbättra sin överlevnadschans.
- Vattenskyddsområde är ett geografiskt område som pekas ut av en kommun eller en länsstyrelse för att skydda en vattentäkt.
- Värdeakt är ett större område som innehåller värdekärnor. Värdekärnor är sammanhängande områden som ofta innehållande särskilt skyddsvärda miljöer där det kan förekomma rödlistade arter.

X

Y

Z

Å

Ä

Ö

Medarbetare

Styrgrupp för översiktsplan fram till samråd

Jan Sundman, kommunchef

Gunnar Petterson(S)

Hans Jarstig (KD)

Thomas Werthén (M)

Lars Davidsson (KD)

Catharina Bülow (M)

Helena Persson (C)

Styrgrupp för översiktsplan fr.o.m. samråd

Jan Sundman, kommunchef

Gunnar Petterson(S)

Hans Jarstig (KD)

Susanne Wahlström (M)

Anders Rickman (L)

Hanna Englund (C)

Niklas Fungbrandt (M)

Lars-Åke Johansson (S)

Helena Persson (C)

Projektgrupp för översiktsplan

Linda Tubbin projektledare (chef, plan- och explo.)

Johanna Schönberg bitr. projektledare (planarkitekt)

Svante Modén (chef, tekiska förvaltningen)

Agneta Martinsson (chef, miljöförvaltningen)

Emilia Svenningsson (chef, bygglov)

Lubomira Eng (chef, gata/va)

Lena Stina Wennman (miljöinspektör)

Caroline Svensson (miljöingenjör)

Ellen Lindberg (miljöstrateg)

Therese Mattisson (projektingenjör)

GIS (Geografiskt informationssystem)

Jack Frisell (GIS-ingenjör)

Malsor Limani (GIS-samordnare)

Webbapp

Malsor Limani (GIS-samordnare)

Arbetsgrupp för översiktsplan

Pia Lindberg (fritids- och kultur)

Annika Freding (fritid- och kultur)

Thomas Lund (chef, fritid- och kultur)

Tina Plejert (miljöingenjör)

Lars-Erik Sidenholm (miljöinspektör)

Thomas Andersson (chef, räddningstjänsten)

Bengt Fransson (VD Habo Kraft AB)

Ingemar Bergbom (miljöinspektör)

Malin Persson (miljöinspektör)

Johan Wester (miljöinspektör)

Ulrika Larsson (miljöingenjör)

Caroline Eliasson (miljöstrateg)

Eva Åstrand (miljöinspektör)

Daniel Kangas (väg- och vatteningenjör)

Layout

Sofia Jarl (kommunikationsansvarig)

Malin Wester (kommunikatör)

Johnathan Bryskhe (kommunikatör)

Korrektur

Ulla Gillbom

Foto

Mari Widetoft, Photo by Mari.G:W

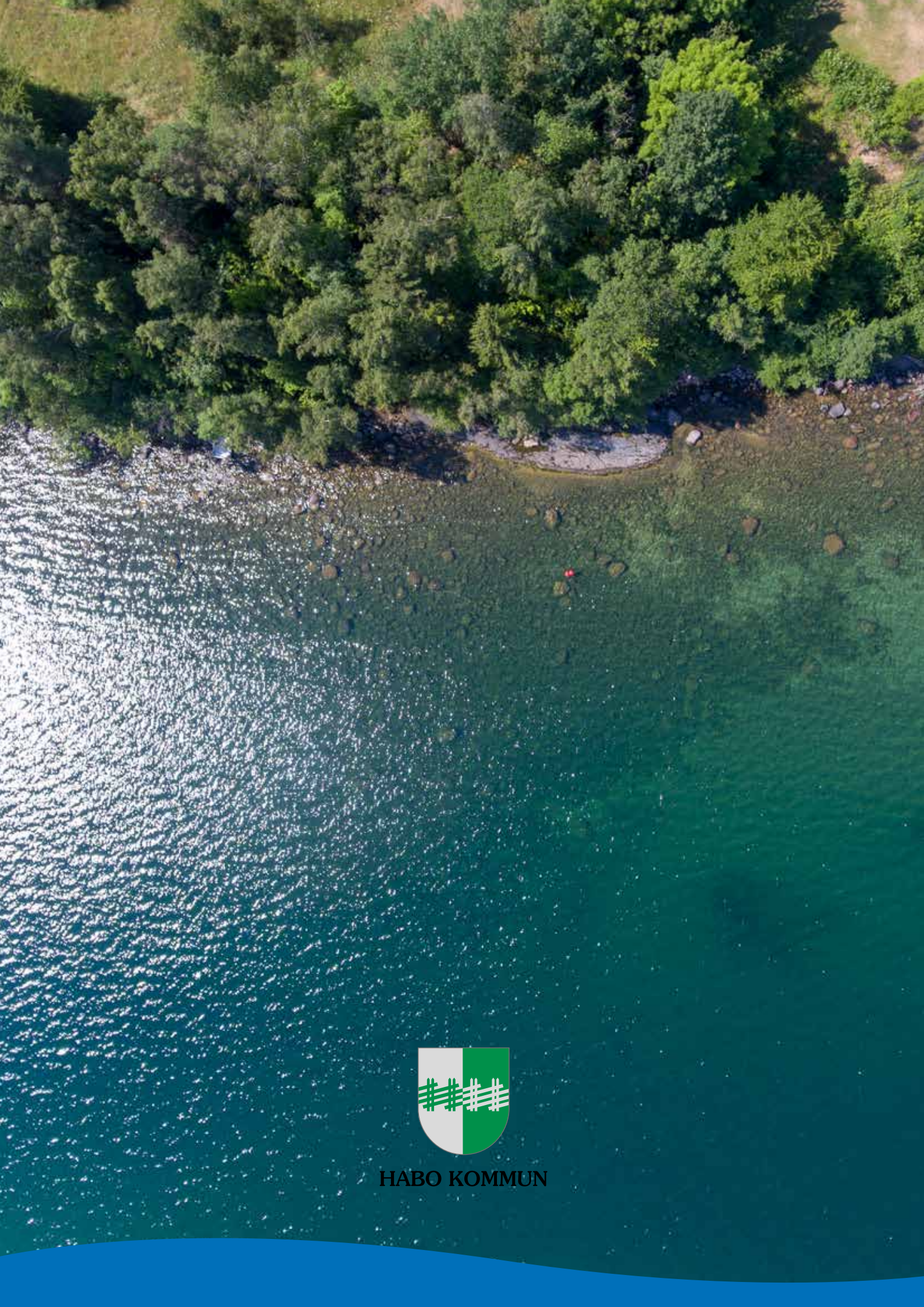
www.symbolbilder.se

Malin Wester

Sofia Jarl

Johanna Schönberg

HABO KOMMUN